

Poletna opazovanja v naravi

// Tinka Bačič, Maarten De Groot, Andrej Kapla, Sarah Robič, Petra Vrh Vrezec, Anamarija Žagar

v gozdu

Kobilar (*Oriolus oriolus*)

Skrivno življenje ptice z zlato rumeno obarvanim perjem in rdečim kljunom večini ljudi onemogoča bližnje srečanje z njo. Sleherni pa pozna kobilarjevo žvrgolečo pesem, ki odmeva po gozdovih že od njegove vrnitve iz podsaharske Afrike konec aprila. Če bomo junija dovolj pozorni in imeli še kanček sreče, ga bomo lahko videli tudi v bližini naselij, saj ga premamijo zrele češnje, kasneje julija in avgusta pa tudi sladke hruške, višnje, murve in smokve. Kobilar je pogosto razširjena gnezdilka pri nas, le visokogorju se večinoma izogiba.

foto: Branko Brečko

ob vodi

Črna štoklja (*Ciconia nigra*)

Črna štoklja je samotarska ptica, ki se iz prezimovališč vrne v drugi polovici marca. Poseljuje stare nižinske poplavne gozdove, kjer si v krošnji drevesa spleta veliko vejnato gnezdo. Zaradi plašnosti jo je izredno težko videti ali celo slišati njene raskave klice. Še najlažje jo lahko opazujemo med svatovskim letom ali na prehranjevališčih, tudi več kilometrov stran od gnezda. V poletnih mesecih lahko odrasle in mlade črne štoklje opazujemo med prehranjevanjem ob nizkih potokih, mrtvicah, mlakah, izsušenih strugah ter na poplavljenih travnikih.

foto: Jure Novak

Alpski kozliček (*Rosalia alpina*)

Alpski kozliček je eden bolj opaznih hroščev v naših gozdovih. Odrasle hrošče bomo najlažje opazili na osončenih poškodovanih deblih še stojčih bukev ali na podrtih bukovih hlohah od konca junija do začetka avgusta. Najštevilnejši bodo v največji pripeki sredi dneva. Sveže požagan les je namreč odlična otroška soba za njegove ličinke. Ravno to pa je past, saj zaradi odvoza bukovine iz gozda precejšen del zaroda konča v pečeh ali na žagi. Alpski kozliček pa ni le alpski, saj ga najdemo po bukovih gozdovih skoraj vse Slovenije, razen na skrajnem severovzhodu in v obalnih predelih.

foto: Andrej Kapla

Rumeni blatnik (*Nuphar luteum*)

Na vodni gladini mlak, ribnikov in jezer občasno naletimo na velike, plavajoče liste, ki močno spominjajo na liste lokvanja. Cvet pa je drugačen, rumen in precej manjši. Rumeni blatnik spada v isto družino kot lokvanj, med lokvanjevke. Na slovenskem rdečem seznamu je uvrščen med ranljive vrste. Rastlina je z debelo koreniko zasidrana v muljastem dnu, cveti pa nad vodno gladino. Oglejmo si cvetove blatnika od blizu: čašni listi so veliki in rumeno obarvani, venčni listi pa spremenjeni v nekaj več kot deset rumenih, manjših medovnikov.

foto: Gregor Prevec

na travniku

Žametna penica (*Sylvia melanocephala*)

Ptica sredozemske makije, žametna penica, je edina penica, ki ostane pri nas prek celega leta. Najpogostejša je v slovenskem Primorju, drugod pa se pojavlja le priložnostno. Samec ima izrazito črno žametno obarvano glavo, oba s samico pa zbudata pozornost z rdečim očesnim kolobarjem. Velikokrat žametno penico vidimo le za trenutek in že se spet skriva v gosti rastlini, kjer gnezdi. Njeno petje je značilno hitro rožljanje »ret ret ret«. Najlaže pa jo opazimo spomladi in zgodaj poleti, ko samec prepeva na izpostavljeni veji grma.

foto: Dare Šere

okoli našega doma

Šmarnica (*Phoenicurus ochruros*)

Šmarnice se je prijel prikupen ljudski izraz *švigla*, ki lepo opiše živahno naravo te temno obarvane ptice z rjastim repom. Večina ljudi šmarnico zelo dobro pozna, saj se je v celoti prilagodila človekovi bližini. Njeno glasno petje je sicer podobno sorodnemu pogorelčku (*Phoenicurus phoenicurus*), vendar je dobro prepoznavno po zaključku pesmi, ki spominja na mečkanje papirja. Čeprav je to prvotno gorska ptica, pa se je privadila življenju v naseljih, ki pravzaprav tudi spominjajo na njena gorska skalnata gnezdišča. Od začetka maja pa do julija gnezdi v zidnih razpokah, na strešnih tramovih, v hlevu ali v gnezdilnici.

foto: Tone Trebar

Zelenec (*Lacerta viridis/bilineata*)

Jutranji sončni žarki ogrejejo in zvabijo na plano plazilce. Ko se zjutraj sprehajamo po travniku ob gozdnem robu in slišimo kratek, bliskovit šum, je zelo mogoče, da smo splasili eno naših najpogostejših kuščaric, zelenca. Če ga želimo videti, se moramo za hip ustaviti in potrpežljivo ter čim bolj negibno opazovati mesto, od koder je prišel šum, saj se lahko s svojo varovalno barvo zelo dobro skriva na rjavi ali zeleni podlagi. Zgodi pa se, da tudi pobegne v bližnje skrivališče, a se kmalu spet prikaže in čakanje se navadno izplača.

foto: Mirko Kastelic

Zimska trepetavka (*Episyrphus balteatus*)

Čeprav se ta vrsta muhe trepetavke imenuje zimska trepetavka, je pravzaprav najbolj pogosta konec avgusta. Sicer se pojavlja prek celega leta in ima v enem letu več generacij. Prezimi kot odrasel osebek, ki ga v tem času najdemo v stanovanjih. Ličinke se prehranjujejo z listnimi ušmi, odrasli osebk pa s cvetnim prahom in nektarjem različnih rastlin. Zimska trepetavka je ena najpogostejših vrst pri nas, saj jo najdemo skoraj v vseh življenjskih okoljih. Določanje je dokaj enostavno, saj so odrasli osebk večinoma rumeni in črni. Rumeni zadek ima na vsaki hrbtne plošči dve črni črti; ena od njih je pogosto v sredini prekinjena in spominja na brke. foto: Tim Faasen